Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Tērgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ.
Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Tērgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifŭ şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI

„Gazeta“ ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Tōrgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 40)

Nr. 219.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Dumineca, 3 (15) Octomvre 1893.

Nou abonamentŭ la „GAZETA TRANSILVANIEI“

Cu 1 Octomvre 1893 st. v. s'a deschisŭ nou abonamentŭ, la care invitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ . . . . 12 fl.
pe şése lunĭ . . . . 6 fl.
pe trei lunĭ . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ . . . . . 40 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . 20 „
pe trei lunĭ . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria:

nŭ anŭ . . . . 2 fl.
şése lunĭ . . . . 1 fl.

Pentru România şi străinătate:

unŭ anŭ . . . . 8 francĭ
e şése lunĭ . . . . 4 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

„Alte şi mai multe mijlóce“.

Reprivire asupra desbaterilorŭ dietei ungurescĭ în cestiunea naţionalităţilorŭ.

Braşovŭ, 2 Octomvre v.

Mai multe ḑile au totŭ desbătutŭ deputaţii ungurĭ din dietă asupra întrebării décă bună este orĭ nu politica ce-o urmăresce stăpânirea ungurésca faţă cu naţionalităţile nemaghiare din Transilvania şi Ţéra ungurésca.

Cei din oposiţiă, în frunte cu contele Apponyi, au susţinutŭ, că guvernulŭ a greşitŭ, când în rĕspunsurile, ce le-a datŭ Majestatea Sa, cu învoirea lui, Episcopilorŭ noştri Pavelŭ şi Meţianu la Boroşŭ-Şebişŭ, a vorbitŭ numai de „naţionalităţĭ“ şi nu şi de „naţiunea maghiară“ şi când în aceleaşĭ rĕspunsurĭ a vorbitŭ numai de respectarea legilorŭ, nu şi de unitatea şi integritatea statului ungarŭ; au susţinutŭ cu deosebire că a greşitŭ guvernulŭ, când a condamnatŭ „şovinismulŭ esageratŭ“ alŭ vandalilorŭ dela Turda şi Oradea mare, căcĭ printr'asta s'au încuragiatŭ numai Românii, pe carĭ Majestatea Sa trebuia sĕ-i mustre cu mai mare asprime pentru „nisuinţele lorŭ contrare statului.“

Ministrulŭ preşedinte *Wekerle* şi ministrulŭ de interne *Hieronymi* s'au apăratŭ în contra împutărilorŭ, ce li s'au făcutŭ, ţinêndŭ vorbirĭ lungĭ, ca sĕ dovedéscă, că ei numai binele şi interesele naţiei maghiare le-au avutŭ în vedere, când au sfătuitŭ pe Domnitorŭ sĕ vorbéscă aşa cum au vorbitŭ. Au asiguratŭ miniştri pe cei din oposiţiă, că au luatŭ şi vorŭ mai lua mĕsurile cele mai aspre în contra „agitatorilorŭ“, că mulţimea cea mare a poporului românŭ nu vrea sĕ scie de autonomia Ardealului şi de drepturĭ naţionalĭ, că ţĕranulŭ românŭ e „muncitorŭ, blândŭ şi uşorŭ de stăpânitŭ“ şi ei vorŭ face totŭ ce vorŭ puté spre a-lŭ ferì de „înrîurinţele stricăciόse ale turburătorilorŭ.“

Ministrulŭ de interne *Hieronymi* a arătatŭ şi mĕsurile, ce are de gândŭ a le lua, ca sĕ scape pe poporŭ din braţele „agitatorilorŭ“ şi sĕ-lŭ împace cu stăpânirea ungurésca. Elŭ a rĕspunsŭ deputatului Bartha, că n'ajunge numai sĕ se jăluiască, că Românii se separéză de Ungurĭ, că alcătuiescŭ o societate deosebită românéscă, au o cultură naţionalŭ deosebită şi şi pe terenulŭ economicŭ se deosebescŭ, avêndŭ institutele lorŭ proprii de creditŭ ş. a., ci este de lipsă sĕ se caute şi sĕ se afle şi leaculŭ, prin care sĕ se pótă vindeca acestŭ neajunsŭ.

Ministrulŭ de interne crede, că una din causele principale, că Românii nu se contopescŭ cu societatea maghiară este, că mii de tinerĭ românĭ, carĭ au studiatŭ aicĭ cu marĭ greutăţĭ materiale, trecŭ în România, pentru că aicĭ nu'şĭ potŭ câştiga pânea de tóte ḑilele. Guvernulŭ va nisuì ca acestorŭ tinerĭ sĕ le dea în viitoru pâne, sĕ pótă rĕmâné în patriă şi sĕ se împrietinéscă cu Ungurii. Pe societatea maghiară o conjură ministrulŭ sĕ fiă mai puţinŭ esclusivă, sĕ priméscă în sînulŭ ei pe Românĭ şi sĕ stăruiéscă ai *contopì* în societatea maghiară şi ca sĕ-i câştige mai uşorŭ sĕ fiă mai cu băgare de sémă şi faţă cu interesele materiale ale marei mulţimĭ române.

Décă pe lângă acésta se vorŭ mai da ajutóre preoţilorŭ românĭ lipsiţĭ şi se va face cevaşĭ şi pentru ajutorarea dascălilorŭ, nisuindŭ a-i cresce şi pe unii şi pe alţii în spiritŭ patrioticŭ maghiarŭ, décă mai cu sémă se va îmbunătăţi şi administraţia în ţinuturile locuite de naţionalităţĭ, d-lŭ Hieronymi crede susŭ şi tare, că va câştiga poporulŭ românŭ şi va deslega astfelŭ cestiunea naţionalităţilorŭ.

S'au plânsŭ kossuthiştii şi apponyiştii, că în 26 de anĭ, de când Ungurii suntŭ la putere nu s'a făcutŭ şi lucratŭ nimicŭ cu scopŭ de a câştiga pe naţionalităţĭ pentru „idea de statŭ maghiarŭ“, că nu s'a făcutŭ destulŭ pentru asigurarea intereselorŭ naţionale maghiare.

Ministru-preşedinte *Wekerle* în urma acésta a luatŭ în apĕrare politica tuturorŭ guvernelorŭ ungurescĭ, susţiindŭ, că în cei 26 de anĭ din urmă principiulŭ fundamentalŭ şi direcţiunea politicei de naţionalitate ungurescĭ nu s'au schimbatŭ. Cu alte cuvinte a ḑisŭ: ţinta ce au urmărit'o unŭ Andrassy, Tisza şi Szapary o urmăresce şi dênsulŭ, politica maghiară faţă cu naţionalităţile a rĕmasŭ una şi aceeaşĭ, ér guvernulŭ de aḑĭ voiesce sĕ întrebuinţeze *numai alte şi mai multe mijlóce,* de câtŭ s'au întrebuinţatŭ până acuma.

Le este şi mai uşorŭ acuma celorŭ dela putere, căcĭ dela 1879 au totŭ adusŭ mereu la legĭ asupritóre şi maghiarisătóre, aşa că acuma credŭ, că n'au decâtŭ sĕ se ţină strictŭ de legĭ şi sĕ ademenéscă poporulŭ, aruncându-i câte unŭ osciorŭ de rosŭ, pentru ca sĕ-şĭ ajungă scopulŭ.

De aceea nicĭ că vorŭ sĕ audă de postulatele şi plângerile nóstre, de programulŭ naţionalŭ-românescŭ politicŭ dela 1881. Pentru ei nu esistă în acestŭ statŭ altă naţiune, decâtŭ naţiunea domnitóre maghiară şiprin urmare nicĭ alte interese naţionale nu recunoscŭ afară de cele maghiare. De geaba pretindemŭ noi dreptulŭ de a ne folosi de limba nóstră, ca sĕ putemŭ şi noi trăi şi sĕ ne putemŭ desvolta în acestŭ statŭ liberŭ şi neîmpiedecaţĭ, ca sĕ ne putemŭ vedé şi noi cu succesŭ de interesele nóstre naţionale şi bisericescĭ. Ei la tóte aceste pretensiunĭ îndreptăţite ne rĕspundŭ, că interesulŭ statului ar cere, ca sĕ îmbrăţişămŭ cu toţii limba şi cultura maghiară înainte de tóte, sĕ ne simţimŭ una cu ideile şi aspiraţiunile lorŭ maghiare, sĕ conlucrămŭ la întărirea şi înflorirea naţiei maghiare, şi apoi décă ne va mai rĕmâné ceva şi pe séma némului nostru românescŭ, décă ne va mai rĕmâné timpŭ şi prilegiu de a ne îndeletnici icĭ colo în viéţa nóstră privată şi casnică şi cu dulcea nóstră limbă românéscă, alŭ nostru sĕ fiă norocul.

Destulŭ, că guvernulŭ ungurescŭ nu vrea sĕ-şĭ schimbe politica faţă cu Românii, ci vrea sĕ întrebuinţeze numai „alte şi mai multe mijlóce“ spre a ne face sĕ îngenunchiămŭ şi sĕ ne lăpĕdămŭ de gândulŭ de-a mai puté trăì în acestŭ statŭ ca Românĭ cu drepturile şi cultura nóstră românéscă.

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Poveste de contrabandă.

S'a ḑisŭ, că în rĕsboiu, culmea ar fi sĕ descoperĭ unŭ obuzŭ, care sĕ pótă străbate orĭ ce cuirasă, şi o cuirasă pe care sĕ n'o pótă străbate nicĭ unŭ obuzŭ. La vamă, culmea ar fi sĕ găsescĭ unŭ vameşŭ căruia sĕ nu-i scape nicĭ unŭ contrabandistŭ, şi unŭ contrabandistŭ, pe care sĕ nu'lŭ prindă nicĭ unŭ vameşŭ.

Am cetitŭ undeva séu mi-s'a povestitŭ, nu sciu bine, o anecdotă, care sperŭ că va interesa pe cetitorii acestei reviste. Eată-o:

Vameşii francesĭ, pe graniţa despre Belgia, suntŭ de o asprime şi de o isteţime ne mai pomenită. Fisculŭ francesŭ are aci nevoe de copoii cei mai de rasă din causa contrabandelorŭ de mărfurĭ de luxŭ, şi mai alesŭ de dantele. Călĕtorii, mai cu sémă cei bănuiţĭ, suntŭ supuşĭ la revizii şi scotocelĭ, carĭ rĕsbescŭ totdéuna până la piele.

Se 'nţelege dela sine, că pentru călĕtorii femeninĭ este o anume sală de revisiă şi femei revisóre.

A amăgi, a dejuca vigilenţa acestui Argus fiscalŭ, s'ar părea absurdŭ; suntŭ însĕ ómenĭ, şi mai alesŭ femeĭ, carĭ încércă uneorĭ — nu că facŭ profesiune de contrabandă — sĕ trécă în Francia, pentru personală întrebuinţare, obiecte de luxŭ, în genere dantele belgiene. Şi nu rare-orĭ reuşescŭ; fiind-că unŭ călĕtorŭ, care se vede câtŭ de colo, că vine de departe, că nu face călĕtoria pentru vre-unŭ câştigŭ séu pentru afacerĭ, ci numai de plăcere, unŭ călĕtorŭ, care este însoţitŭ de o familiă întrégă, avêndŭ aerulŭ sigurŭ şi nepreocupatŭ, presentându-şĭ bagajele cu fruntea susŭ la revisiă, póte strecura prin cutele şi căptuşelile hainelorŭ şi câte o bucăţică de dantelă. Aerulŭ onestŭ şi francŭ îlŭ scapă adesea de bănuiala celorŭ mai neîncreḑĕtorĭ ómenĭ din lume, care de sigurŭ suntŭ vameşii — adesea, însĕ nu totdéuna.

Călĕtoria odată pe drumulŭ de fierŭ dela Bruxelles la Parisŭ o dómnă tînĕră. — La o staţiă pe drumŭ, se urcă în acelaşŭ compartimentŭ unŭ domnŭ cu o înfăţişare fórte elegantă, purtândŭ pe mână unŭ paltonŭ căptuşitŭ cu mătase. Domnulŭ salută fórte politicosŭ şi se aşéḑă într'unŭ colţŭ în faţa dómnei.

Cum suntŭ călĕtorii, după câte-va minute se rupe tăcerea şi începŭ întrebările indiscrete:

— Dómna merge departe?

— Da, domnule, mergŭ în Francia.

— A! în Francia...

— Da, mĕ'ntorcŭ acasă.

— A! acasă... Şi dómna a fostŭ la Bruxelles?

— Da, domnule.

— O călĕtoriă de plăcere, de sigurŭ...

— Da, am fostŭ la o rudă..

— A! la o rudă.... Şi n'aţĭ profitatŭ de ocasiă sĕ cumpĕraţĭ ceva dantele?... Suntŭ fórte ieftine şi de o calitate superióră celorŭ franţuzescĭ... E peste putinţă sĕ cumpĕraţĭ aşa dantele fine în Francia, fără sĕ le plătiţĭ întreitŭ decâtŭ în Belgia...

Dómna schimbă puţinŭ faţa — o schimbare care pentru nisce ochĭ nedeprinşĭ ar fi trecutŭ nebăgată în sémă. Domnulŭ însĕ, avêndŭ ochii fórte pĕtrunḑĕtorĭ, adăogă surîḑêndŭ şi privindŭ ţintă cu tótă siguranţa în ai dómnei:

— Spuneţĭ dreptŭ, aţĭ luatŭ multe?... Pentru-că trebue sĕ sciţĭ, că la vamă... vi se potŭ întêmpla grozave neplăcerĭ, décă nu sciţĭ lua nisce deosebite precauţiunĭ... O sĕ vĕ caute de sigurŭ, şi orĭ ce marfă nedeclarată e confiscată, şi deosebitŭ suntŭ şi amende; câte-odată, după gravitatea casului, şi pedepse..,

Atuncĭ ḑise dómna schimbândŭ bine faţa: atuncĭ suntŭ pierdută...

— Nu tocmai... N'aveţĭ témă încă... póte sĕ scăpămŭ... e fórte posibilŭ sĕ treceţĭ... Eu sunt cunoscutŭ la vamă; trecŭ p'acolo de două trei orĭ pe sĕptĕmână. Intrămŭ în sala de revisiă împreună, declaraţĭ bagajele şi aţĭ scăpatŭ... Aveţĭ dantele pentru o sumă fórte mare?

— Cincĭ mii de francĭ.

— Şi unde le aveţĭ, suntŭ celŭ puţinŭ bine prinse?... sĕ nu se observe vre-o umflătură neobicĭnuită.

— Suntŭ cusute în căptuşala corsajului, ḑise dómna totŭ mai îngrijată.

— N'aveţĭ témă, vĕ trecŭ eu; cu mine n'au sĕ vĕ bănuiască.

— A! domnule, câtŭ sunteţĭ de galantŭ! cum sĕ vĕ mulţumescŭ?